

Commuter Security Group AB
c/o Keolis Sverige AB
Box 47298
100 74 Stockholm

Tillsyn enligt personuppgiftslagen (1998:204) - Commuter Security Group AB

Datainspektionens beslut

Datainspektionen konstaterar att det inte har framkommit något i detta ärendet som tyder på att Commuter Security Group AB behandlar personuppgifter om personer som misstänks för skadegörelse.

Datainspektionen förutsätter att Commuter Security Group AB förtydligar instruktionerna till de anställda väktarna vad gäller behandling av personuppgifter så att det tydligt framgår att bilder på gripna personer inte får behandlas och att inga andra personuppgifter får registreras än de som uttryckligen anges i instruktionerna.

Redogörelse för tillsynsärendet

Datainspektionen inledde den 10 juni 2014 ett tillsynsärende mot Commuter Security Group AB (CSG). En inspektion av CSG:s verksamhet utfördes den 23 september 2014. Syftet med tillsynen var att kontrollera hur CSG behandlar personuppgifter avseende personer som misstänkts för skadegörelse. Bakgrunden var bland annat uppgifter som Datainspektionen hade fått genom klagomål och via media med påståenden om att CSG använder ett hemligt och olagligt register över misstänkta klottrare.

Med hänsyn till att CSG arbetar på uppdrag av AB Storstockholms Lokaltrafik (SL) och därigenom registrerar uppgifter i SL:s skadegörelsedatas inledde Da-

tainspektionen även ett särskilt tillsynsärende mot SL i syfte att granska SL:s behandling av personuppgifter (dnr 1830-2014).

I det nu aktuella tillsynsärendet har bland annat följande framkommit.

Bolaget m.m.

CSG är ett auktoriserat bevakningsföretag som bildades 2003. Bolaget är i dag en del av Keolis, en koncern med verksamhet i flera länder. CSG bedriver verksamhet i Stockholm och Örebro och har cirka 420 personer anställda. CSG innehar uppdrag från flera aktörer och dess största uppdragsgivare är SL.

CSG innehar två olika bevakningsuppdrag för SL, trygghetsbevakning och egendomsbevakning. I uppdraget om trygghetsbevakning tillhandahåller CSG ordningsvakter till SL. Uppdraget om egendomsbevakning innebär att CSG ska bidra till en tryggare trafik genom att motverka skadegörelse och stölder. Avtalet om egendomsbevakningen är ett s.k. funktionsavtal och en stor del av utförandedelen utformas därför av CSG. CSG har i anbudet till SL redogjort för vilka strategier och arbetsmetoder de avser att tillämpa vid utförandet av uppdraget.

Enligt avtalet om egendomsbevakning ska CSG tillhandahålla serviceväktare och egendomsväktare. Serviceväktartjänsterna är traditionella rondväktartjänster där väktaren kontinuerligt går ronder för att bevaka viss egendom, t.ex. en depå. Egendomsväktare utgår inte från någon fast punkt utan har i uppdrag att arbeta aktivt mot skadegörelse och stölder inom SL:s anläggningar och infrastruktur. En stor del av arbetet ägnas åt informationsinsamling och omvärldsanalys för att CSG ska kunna planera sina bevakningsresurser och strategier. Informationsinhämtningen har inte till syfte att kartlägga enskilda individer utan syftet är att undersöka vad som kan vara på gång bland klottrare. Informationsinsamlingen och bevakningsplaneringen hanteras av CSG:s informationsgrupp.

CSG:s väktare griper personer som utsätter SL:s egendom för skadegörelse. Vid gripanden, som görs på bar gärning, genomför väktarna skyddsvisitation och beslagtar vissa föremål, t.ex. sprayburkar, pennor och kameror. Väktarna kan fråga om en gripen person vill uppge sin identitet bland annat för att kunna meddela polisen om det handlar om en underårig. Väktarna gör dock aldrig visitationer för att ta reda på den gripnes identitet. Polis tillkallas i samtliga fall CSG:s väktare gör ett gripande. När polis anländer till platsen överlämnas såväl gripna personer som beslagtagna föremål till polisen.

De väktare som ska arbeta med egendomsuppdraget genomgår en särskild utbildning som omfattar fem dagar utöver fullgjord väktarutbildning. Utbildningen innefattar inte information om personuppgiftslagens bestämmelser.

Personuppgiftsbehandling

Rutiner vid personuppgiftsbehandling

I uppdraget om egendomsbevakning för SL ingår att CSG ska registrera uppgifter om skadegörelse av SL:s egendom i en databas som hanteras av SL (skadegörelsedatabasen). I skadegörelsedatabasen registrerar CSG bland annat uppgift om text som framgår av klotter, dvs. klottrares eller grupper av klottrares signaturer såsom tags och crews, samt bilder på skadegörelsen.

För att kunna dokumentera skadegörelse är CSG:s väktare utrustade med digitalkameror och mobiltelefoner. I samband med ett gripande registrerar väktarna en gripprapport i det rapporteringssystem som CSG tagit fram för sin egen verksamhet. Registreringen sker med hjälp av en särskild applikation i mobiltelefonerna. I gripprapporten anges bland annat uppgifter om datum, brottstyp, hur många personer som gripits, signalement/kläder och händelserapport. Uppgifter om text som framgår av klotter, t.ex. tags eller crews registreras också. Gripna personer anges under händelsebeskrivningen med beteckningar som "GM 1" och "GM 2". Minneskortet från kamerorna överlämnas till CSG:s informationsgrupp. Gripprapporterna och bilderna utgör bland annat underlag för informationsgruppens registrering i skadegörelsedatabasen. Efter att uppgifterna och bilderna har registrerats i skadegörelsedatabasen raderas bilderna från minneskortet.

Det är endast de personer som ingår i informationsgruppen som har åtkomst till och behörighet att registrera uppgifter i SL:s skadegörelsedatabas. Informationsgruppen har även möjlighet att söka bland de uppgifter som CSG har registrerat i skadegörelsedatabasen. De kan då söka på bland annat tags eller crews. Anställda i informationsgruppen genomgår utbildningar anordnade av SL och har ett nära samarbete med SL.

CSG:s rapporteringssystem används även för annan rapportering än gripprapporter, även sådan som sker på uppdrag av andra kunder än SL. Systemet används för att dokumentera de uppgifter som CSG enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter för bevakningsföretag ska rapportera till polisen (RPS FS 2012:18 FAP 579-2). Rapporterna i systemet utgör också minnesanteckningar för väktare som kallas för att vittna i rättegång med anledning av ett tidigare gripande. Därutöver gör systemet det möjligt för CSG att bättre följa upp händelser och att vid behov meddela kompletterande uppgifter till sina uppdragsgivare.

Påståenden om ett hemligt och olagligt register över misstänkta klottrare
CSG har inga uppgifter om att det förekommer något register över misstänkta klottrare inom bolagets verksamhet. I samband med att påståendena om ett sådant register framkom i media ställde CSG frågan till berörda anställda om de har kännedom om något register över klottrare. Det har dock inte framkommit några uppgifter som pekar på att ett sådant register existerar i bolagets verksamhet.

IT-säkerhet

CSG har för Datainspektionen redovisat vilka åtgärder bolaget har vidtagit för att skydda de personuppgifter som behandlas inom bolagets verksamhet.

Skäl för beslutet

Tillämpliga bestämmelser

Personuppgiftslagen gäller, enligt 4 §, behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad. Av 2 § följer att avvikande bestämmelser i annan lag eller förordning gäller i stället för personuppgiftslagen. Några sådana bestämmelser som är tillämpliga på CSG:s personuppgiftsbehandling finns inte. Personuppgiftslagen är därför tillämplig på CSG:s behandling av personuppgifter.

Det är den som är personuppgiftsansvarig som är ansvarig för att bestämmelserna i personuppgiftslagen följs. Personuppgiftsansvarig är enligt 3 § personuppgiftslagen, den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter.

Den som behandlar personuppgifter för någon annans räkning är enligt 3 § personuppgiftslagen ett personuppgiftsbiträde. Ett biträde får, enligt 30 § första stycket personuppgiftslagen, bara behandla uppgifterna i enlighet med instruktioner från den personuppgiftsansvarige.

Behandling av personuppgifter i SL:s skadegörelsedatabas

Det har inte framkommit något i ärendet som tyder på att CSG behandlar personuppgifter i SL:s skadegörelsedatabas på något annat sätt än enligt instruktioner från SL. Datainspektionen bedömer därmed att CSG behandlar personuppgifter i samband med registrering i SL:s skadegörelsedatabas i egen- skap av personuppgiftsbiträde och under SL:s personuppgiftsansvar.

Behandling av personuppgifter i CSG:s rapporteringssystem

CSG har på eget initiativ tagit fram och utvecklat det rapporteringssystem som används i verksamheten. Bolaget har även bestämt ändamål och medel för behandling av personuppgifter som sker i rapporteringssystemet. CSG bär därmed ett personuppgiftsansvar för den personuppgiftsbehandling som sker vid insamling och registrering i rapporteringssystemet.

Enligt 5 a § personuppgiftslagen behöver inte huvuddelen av bestämmelserna i personuppgiftslagen tillämpas på behandling av personuppgifter som inte ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter samling av personuppgifter som har strukturerats för att påtagligt underlätta sökning efter eller sammanställning av personuppgifter. Bland de bestämmelser som inte behöver tillämpas är förbudet mot att behandla personuppgifter om lagöverträdelser i 21 § personuppgiftslagen.

Datainspektionen konstaterade i ett tillsynsärende mot CSG år 2012 (dnr 1884-2011) att registreringen av uppgifter i CSG:s rapporteringssystem är ordnat i en kronologisk ordning och att det endast går att söka efter datum. Uppgifter ansågs därför inte ha strukturerats för att påtagligt underlätta sökning eller sammanställning av personuppgifter. Datainspektionen gör samma bedömning i nuvarande tillsynsärende.

Behandling av personuppgifter enligt den förenklade regleringen i 5 a § personuppgiftslagen är tillåten så länge som den inte innebär en kränkningen av den registrerades personliga integritet. Datainspektionen bedömde i tillsynsärendet år 2012 att behandlingen inte var kränkande enligt 5 a § personuppgiftslagen. Datainspektionen gör samma bedömning i det nu aktuella tillsynsärendet.

Påstående om ett hemligt och olagligt register över misstänkta klottrare

Datainspektionen har tagit del av uppgifter, som har förekommit i klagomål till Datainspektionen och i media under våren 2014, om att CSG ska ha använt sig av ett hemligt och olagligt register över klottrare med uppgifter om bland annat personnummer, adress, bilder och bekantskapskrets. Datainspektionen har även mottagit en kopia av en förundersökning från år 2006, i vilken det ingår ett polisförhör med en av CSG:s väktare. Väktaren som grep en misstänkt skadegörare berättar i polisförhören att han kände igen den gripne "från foton som hans arbetsgivare har på gripna klottrare". Vid inspektionen uppgav CSG att de inte har någon kännedom om vad den förhörda väktaren avser. CSG har också uppgett att väktaren inte längre arbetar hos CSG och att företagsledningen har bytts ut sedan dess.

Enligt påståendena i media ska det hemliga registret bygga på det register som tidigare fanns hos bevakningsföretaget Falck Security AB (Falck). Registret ska ha förts vidare av personer som tidigare var anställda av Falck och som senare har varit anställda av CSG.

Falck innehade tidigare SL-uppdraget om egendomsbevakningen. I ett tillsynsbeslut (dnr 1987-2002) konstaterade Datainspektionen år 2003 att anställda hos Falck, i strid med bolagets riktlinjer, hade fört ett register över klottrare under en förhållandevis lång tidsperiod. Datainspektionen konstaterade också att Falck saknade rutiner som hade kunnat förhindra att personuppgifter behandlades i strid med personuppgiftslagen. Den personal som hade haft möjlighet att behandla personuppgifter av integritetskänslig natur saknade uppenbarligen kunskap om bestämmelserna i personuppgiftslagen. Den otillåtna behandlingen föranledde Datainspektionen att göra en polisanmälan avseende brott mot personuppgiftslagen.

I ett annat tillsynsärende (dnr 366-2006) konstaterade Datainspektionen att bevakningsföretaget Svensk bevakningstjänst under en kortare tid hade behandlat personuppgifter i strid med 21 § personuppgiftslagen. Bolaget innehade SL-uppdraget om egendomsbevakning under den aktuella tiden. Behandlingen utfördes på en begäran av Stockholmpolisen klotterkommission och utan bolagsledningens kännedom. Även i detta fall konstaterade Datainspektionen att bolaget saknades rutiner som hade kunnat förhindra att personuppgifter behandlades i strid med personuppgiftslagen och att den personal som hade haft möjlighet att behandla personuppgifter av integritetskänslig natur uppenbarligen saknade kunskap om bestämmelserna i personuppgiftslagen.

I tillsynsärendet mot CSG år 2012 (dnr 1884-2011) konstaterade Datainspektionen att en film, som visar hur personal från CSG griper klottrare och som hade publicerats på YouTube, ursprungligen kom från CSG. Eftersom det var oklart vem som hade publicerat filmen på YouTube kunde Datainspektionen inte bedöma publiceringens laglighet.

I detta ärende har det inte framkommit något som ger stöd för påståendena om att CSG använder ett hemligt register över klottrare eller att CSG har kännedom om att ett sådant register förekommer i bolagets verksamhet. Den uppgift som har lämnats av en av bolagets vaktare i ett polisförhör är åtta år gammal och avser tiden innan SL inrättade skadegörelsedatabasen.

Datainspektionen konstaterar därför att det inte har framkommit något i detta ärende som tyder på att CSG behandlar personuppgifter i strid med personuppgiftslagen om personer som misstänks för skadegörelse.

Instruktioner till de anställda

Den personuppgiftsansvarige ska, enligt 9 § första stycket a personuppgiftslagen, se till att den personuppgiftsbehandling som denne ansvarar för utförs bara om det är lagligt. Av 30 § första stycket personuppgiftslagen följer att den personuppgiftsansvarige ska ge de personer som arbetar med personuppgiftsbehandlingen instruktioner om hur behandlingen ska utföras. I förarbetena till personuppgiftslagen anges att den personuppgiftsansvarige i princip bär ansvaret för att instruktionerna är så tydliga att otillåten behandling inte kommer att utföras. Var och en som arbetar med personuppgifter ska veta åtminstone vilka ändamålen med behandlingen är och att behandling som är oförenlig med dessa ändamål är förbjuden (SOU 1997:39 s. 408).

CSG är i sin egenskap av arbetsgivare personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som de anställda väktarna utför i tjänsten för CSG:s räkning. CSG ansvarar därmed för att ingen otillåten behandling av personuppgifter utförs i bolagets verksamhet.

I det ovan nämnda tillsynsärendet från år 2012 (dnr 1884-2012) ansåg Datainspektionen att det är viktigt att CSG har rutiner så att material som registreras i samband med ett ingripande hanteras på ett korrekt sätt och att det finns rutiner som motverkar missbruk. Datainspektionen förutsatte därför att CSG ser över sina rutiner i detta avseende.

CSG har uppgett att instruktioner till de anställda ges i arbetsinstruktioner för egendomsväktarna respektive för informationsgruppen samt i handböcker och IT-policy. CSG har redogjort för aktuella delar av instruktionerna. Av redogörelsen framgår att en grippapport ska innehålla bland annat signalement på de gripna, text i skada (tags, signaturer, motiv etc.), grund för gripandet samt händelseförloppet. Vidare framgår att enbart CSG:s digitala kameror får användas för dokumentation av skadegörelse och bevismaterial och att det inte är tillåtet att använda personlig kamera, mobiltelefon eller annan teknisk utrustning för detta. Det är inte under några omständigheter tillåtet att överföra eller spara något av bildmaterialet i privata minnen, telefoner, datorer eller liknande. Vidare framgår att egna tyckanden eller antydningar om objekt eller personer aldrig ska blandas in vid rapportskrivning. CSG har även uppgett att väktarna får information om att det inte får förekomma bilder utöver de som avser beslagtaget material eller som ska registreras i skadegörelsedatabasen.

Enligt CSG har det vid enstaka tillfällen förekommit att väktarna har tagit bilder på gripnas identitetshandlingar, delar av ansikten, händer eller kläder. Bilderna har i dessa fall omedelbart raderats av informationsgruppen utan att någon annan registrering har skett.

Datainspektionen konstaterar att CSG:s instruktioner för behandling av personuppgifter har förbättrats sedan Datainspektionens tillsyn år 2012. För att minska riskerna för otillåten behandling av personuppgifter anser dock Datainspektionen att det tydligt bör framgå att bilder på gripna personer inte får förekomma. Det bör även framgå att inga andra personuppgifter än de som uttryckligen ska samlas in får registreras.

Datainspektionen vill även betona vikten av att berörd personal uppmärksammas om innehållet i instruktionerna på ett tydligt sätt, t.ex. i samband med nyanställning och regelbundet under anställningen.

Datainspektionen förutsätter därför att CSG förtydligar instruktionerna till de anställda väktarna vad gäller behandling av personuppgifter så att det tydligt framgår att bilder på gripna personer inte får behandlas och att inga andra personuppgifter får registreras än de som uttryckligen anges i instruktionerna.

Säkerhet

Enligt 31 § första stycket personuppgiftslagen ska den personuppgiftsansvarige vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda de personuppgifter som behandlas. Åtgärderna ska åstadkomma en säkerhetsnivå som är lämplig med hänsyn till bland annat tekniska möjligheter, kostnader, risker och hur pass känsliga personuppgifter som behandlas.

Datainspektionen har, med hänsyn till tillsynsärendets inriktning endast översiktligt granskat säkerheten för behandlingen av personuppgifter i CSG:s rapporteringssystem. Datainspektionen har inga synpunkter på vad som därvid har framkommit.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet ska ni skriva till Datainspektionen. Ange i skriften vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Inspektionen måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Catharina Fernquist efter föredragning av juristen Martin Brinnen.

Catharina Fernquist

Martin Brinnen

Kopia till:

AB Storstockholms lokaltrafik, Trafikförvaltningen, Stockholms läns landsting, 105 73 Stockholm